

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

**Rokopisi**

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedijca na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

# SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

**Po pošti prejemati velja:**

|                     |              |
|---------------------|--------------|
| Za celo leto . . .  | 15 gl. — kr. |
| Za pol leta . . .   | 8 " — "      |
| Za četrt leta . . . | 4 " — "      |
| Za en mesec . . .   | 1 " 40 "     |

**V administraciji velja:**

|                     |              |
|---------------------|--------------|
| Za celo leto . . .  | 13 gl. — kr. |
| Za pol leta . . .   | 6 " 50 "     |
| Za četrt leta . . . | 3 " 30 "     |
| Za en mesec . . .   | 1 " 10 "     |

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/46 popoldne.

V Ljubljani, 12. septembra.

Danes je sicer za svet navadni delavni dan, a za nas Avstrijane gotovo najbolj prazničen dan. Obhaja se po celem cesarstvu z večjo ali manjšo slovesnostjo, kakor je ravno mogoče, dvestoletnica slavne zmage čez krutega Turka pred našim stolnim mestom Dunajem. „Haec dies, quam fecit Dominus“ — to je dan, katerega je Gospod naredil, da se veselimo in radujemo v njem, se je glasilo gotovo iz tisočeriš sre takrat, glasi se tudi danes. Kakor Izraelci nekdanj, so pred 200 leti tudi avstrijska ljudstva lahko prepevala: „Zanjke so strte (pretrgane) in mi smo rešeni“. Da res, Dunaj je bil rešen, rešene so bile ž njim dežele in ljudstva našega cesarstva, rešeno pa je bilo ž njimi tudi krščanstvo in vsa evropska omika. — Alleluja!

S to zmago je bil pa Turek za vselej vničen; do tistega časa ni več živel zmagonosno, ampak le životaril kot bolan mož do današnjih dni, katerih mu je gotovo le še malo odločenih v Evropi. Res je še tudi potem katerikrat v vojski zmagal, a kakor je do l. 1683 na zemlji in deželah pridobival, naj je bil tudi katerikrat vmes tepen, tako je potem udarjen na deželah in moči zgubljeval, naj je tudi katerikrat kak oddelek krščanske vojske zmagal.

Resnično, naj se ta prigodek še toliko ceni, se ne bo precenil. Le Bog vé, kaki bili bi nasledki, naj bila bi takrat krščanska vojska zmagana in Dunaj Turkom v roke prišel. Najbrž bi bili mi in daleč okrog zdihovali pod oblastjo krutega Turka, kakor so zdihovali do najnovejših časov naši bratje v Bosni in Hercegovini.

Toraj ni čuda, da se danes vzdigujejo zahvalnice za podeljeno zmago iz tisočeriš sre vernih katoličanov ne le po vseh mestih Avstrije (v farnih cerkvah po deželi so se v naši škofiji opravljale zahvalnice preteklo nedeljo Imena D. M.), ampak tudi po Nemškem. Saj tudi Nemci, n. pr. Bavarci, Saksonci i. dr. so bili deležni zmage in skozi dvestoletja sadu te zmage. Kakor so bili nasledki neprecenljivi, tako je bila pa zmaga res tudi prečudna — pravi čudež. Krščanska armada je štela komaj 65.000 vojščakov, turška pa čez 200.000. Vrh tega so Turki zasedali vse kraje, kateri so jim količkaj služili ali v obrambo ali v napade. Kako prečudna je bila, je vedel najbolj ceniti voditelj krščanske vojske sam. Kralj Sobieski je najprej sporočal zmago papežu Inocenciju, kteremu je šel gotovo tudi najprvi delež, s kratkimi pa prelepimi besedami: Venimus, vidimus et — Deus vicit — prišli, videli smo, zmagal pa je Bog. Temu pripoznanju je sledilo tudi dejanje: Prva pot po vhodu na Dunaju je bila v cerkev sv. Štefana, kjer je sledila iz navdušenih sre tisočera hvala in zahvala Bogu za njegovo pomoč.

In vendar (kdo bi mislil!) našle so se puhle liberalne glave, celó v najbolj prizadetem prestolnem mestu Dunaji, ki so hotele veselo in zahvalno praznovanje dvestoletnice zabraniti ter jo obhajati le z vzdajanjem spominske plošče in prozajičnim zajutrkom. A ni se jim sponeslo; ljudstvo čuti, kaj je Bogu dolžno ter je snovalo, razne slovesnosti. Dunajski nadškof so jim pa najbolj račun prekrizali. Napovedali so slovesne tridnevne s pridigami in božjo službo, ki so se pričele 7. t. m. popoldne. 8. so sami blagoslov z Najsvetejšim delili. V cerkvenih govorih se je vse omenilo, kar je imelo kako dotiko z vojskovodji, junaki in zmagovalci na Dunaji. Nadškof so bili vedno sami navzoči. Danes pak so imeli nadškof sami najsijajnišo in slovesnišo službo božjo, h kateri so povabili zraven vsakovrstnih dostojanstvenikov tudi druge avstrijske škofe.

Po cerkveni službi božji, ktere so se izgledno vdeležili cesar sami, nadvojvode, ministri in drugi najvišji cesarski uradniki, so imeli zbor, v katerem so sklenili posebno adreso zahvale in vdanosti Nj. Svetosti, papežu Leonu XIII. in Nj. Veličanstvu presvitlemu cesarju Francu Jožefu, kot glavnima naslednikoma prouzročiteljev preslavne zmage, papeža Inocencija XI. in cesarja Leopolda I.

Tudi mnogo svetnih slovesnost se je danes na Dunaji obhajalo. Najimenoitnejša je gotovo otvorjenje veličastne nove, ravno do delane mestne hiše, ktera nima enake sestrice v vseh glavnih in prestolnih evropskih mestih.

Razun tega je imelo danes več katoliških društev svoje zборе, v katerih so izrekli zahvalo Bogu za čudovito zmago, obetali katoliški veri in krščanski omiki zvesti ostati ter si prizadevati za nje razširjanje pri svojih domačih in drugih. Na večer je ljudska veselica v „Praterju“ in potem velikanski umetni ogenj. Na Kahlenbergu blizu Dunaja bodo rakete med tem spuščali v znamenje zmage enako kakor so jih pred 200 leti, da se rešilna armada bliža.

Če ne enake, pa tem podobne zahvalne slovesnosti se se danes obhajale, kakor rečeno, po celi Avstriji.

Naj sklenemo te kratke črtice s prelepimi besedami predsednika dr. Robert Pattaj-a v seji reform-društva: „Naši zdajni sovražniki so brezvestniši (ko nekdanj) ter si le prizadevajo, nas pridobiti za nevredni nam neznani način življenja. Ali krščanski značaj ohraniti, bodi naša glavna skrb. Sramovati bi se morali svojih sprednikov, ne bili bi krščanskega imena vredni, če bi ne skrbeli čist in nepokvarjen značaj svojim otrokom zapustiti.“

## Turčija — sramota Evrope.

Preteklo je vže nad 500 let, kar je stonil prvi Turek na evropska tla. Boj je bil Turkom vsakdanje opravilo, rop in požiganje njihovo največje veselje. Kdo sošteje tisoče in tisoče krščanskih vojakov, ki so pali pod turškim mečem? Čegavo pero opiše strah in grozo krščanskih narodov pred ljutim sovražnikom? Kdo povrne škodo, ki jo je povzročila turška krvoločnost in neusmiljenost? Zname so besede turškega derviša: „Kamor stopi turška noga, zvene celó trava.“ In te besede so se žalibog spolnile največ na slovanskih tleh.

Z vsakih korakom poteptalo je turško kopito na balkanskem polotoku sadove tisočletne kulture. Kje je stari Bizanc s tisočerišimi palačami, prekrasnimi cerkvami in čednimi poslopji? Turška divjost je požgala in razrušila spomenike mnogoletnega truda. Kjer so stale krasne palače, dvigajo se sedaj leseni kočurji in umazane bajte. Kjer se je nekdanj častil krščanski Bog v prelepih cerkvah, meče se na tla mahomedov derviš v prazni, pusti mošeji, ki jo je sezidal krščanski suženj, krvavi denar.

In če se ozremo po pokrajinah, kjer je še pred nedavnim časom žulil turški polumesec ubozega, a žilavega ratarja: kaka revščina in zanemarjenost! Zemlja, po naravi rodovitna in bogata, leži zapuščena. Reke so od peska zajezeno, polje slabo ali celó nič obdelano, in cest, mostov, železnic itd. iščeš zastoj. Atene, nekdanji sedež človeške omike, ki so štele do 150.000 prebivalcev, imele so pred štiridesetimi letom par sto revnih bajt. Ali naj govorimo še o neusmiljenosti in besnosti turških paš v podunavskih in balkanskih deželah? Ne vzbujamo si žalostnih spominov preteklih dni, ki jih mora čutiti vsako sočutno srce! Ne tožimo evropskih vlad, ki so vsled svoje nevošljivosti in dobičkarije daljšale Turčinu dno njegovega gospodstva! Habsburški rod vé povedati, koliko bridkih ur mu je povzročil turški sultan, in slovanski kmet, koliko grenkih solz je pretočil pod divjo silo.

Proseče se je oziral Slovan na vse strani po rešitvi in iskal pomoči proti sovragu. V eni roki nosil je meč, v drugi držal je oralo, a ko je klasje dozorelo, odnesel mu ga je Turčin. Avstrija mu ni mogla pomagati, zapadna Evropa pa se ni brigala za-nj. In če je potegnil Rus meč za svojega trpečega, južnega brata, prihitel je kramar Anglež, zvití Francoz ali škodoželjni Italijan ter mu zapovedal: do tukaj in ne dalje. In tako gospodovalo je celih 500 let.

Toda balkanski narodi niso pozabili na svojo preteklost, niti jim je opešala moč. Krempo je dvignil srbski narod svojo čvrsto roko, hrabro je sukal ostri svoj meč nad trideset let. Priporil si je prostost, otresil se turških verig in



vrgel polumesec sê strehe Belega grada. Grška postala je prosta in Rumunska vživa sad večletnega boja. Bolgar daje si sam postave, Bošnjak in Hercegovci oddahnili sta se pod orlom avstrijskim. Še se sicer dviga polumesec iz-nad strehe Carigrada, toda njegova moč je oslabela, luč otemnela, in nekdanji mogočni Ozman postal je „bolan mož“.

Vendar „vzhodno vprašanje“ ni še rešeno. Vsaka država rešila bi ga rada v svoj prid; in vsled te needinosti živi še turški bolnik, dokler mu ne zmanjka moči.

Človeku se mora studiti, ko bere neumnosti in bedarije v judovskih in Slovanom sovražnih listih. Pozabljen je nekdanji strah pred Turki, pozabljeno zlo preteklih dni, in sê sočutjem govori časopisje „o ubozem Turku“. Z zaničevanjem govori o srbskem „svinjskem pastirju“ in črnogorskem „roparju“. Južni Slovani se ne želé pod rusko vladó, oni so ji le prijazni iz hvaležnosti, da jih je podpirala v turških bojih z vojaki in denarjem. Balkanski narodi so pa tudi zmožni živeti v samostojnih državah. To kaže njih zgodovina, družina in slovstvo. Vzhodno vprašanje bode rešeno z mečem zatiranih narodov. Turek mora zapustiti Evropo ter se preseliti v notranjo Azijo, njegovemu divjaštvu primerno deželo. Prosto naj diha sin Balkana, visoko naj leta sokol Črne gore, sam svoj gospod naj bode prebivalec ob donavskem obrežji. In da se to zgodi, parola naj nam bode: „Vun s Turki iz Evrope“.

## Politični pregled.

V Ljubljani, 12. sept.

### Avstrijske dežele.

Nadomestne volitve za občinski zbor v Trstu bodo v IV. volitvenem redu 6. a v III. 9. okt. t. l.

Črnogorski parnik „Sibil“ je prišel 10. t. m. v Trst, na njem so tri črnogorske princesinje.

Cehi so v Pardubicah v nedeljo po Malem Šmarnu zopet odkrili jeden spominek, ki velja dvema kmetoma, bratoma Veverka, izumnikom — pluga ruhadla (Sturzfug), ki se je že po celem svetu vdomačil. Cehi so nam vedno za lep uzor, in prav je, da se tudi kmetijskemu izumniku spominek postavi.

Iz Zagreba se 10. sept. naznanja: Tukaj je sedaj mirno. Sploh se misli, da bode zanjprej tako ostalo. V Stanjevacu je prišlo do boja, ker so kmetje napadli voz, na katerem so žandarji peljali vjete. Kmetje so jih hoteli oprostiti, a žandarji so streljali na kmete. — V Zagrebu hočejo meščanje sami skrbeti za mir, v slehri ulici so postavljeni nekteri, da pazijo na prišleece, kaj nameravajo, a tudi, da se tujcem ne godi krivica. Sedaj je dokazano, da so tuji draživei ljudstvo (poulične dečake) nahujskali, da so razsajali in okna pobijali. V Vrabčah pravijo, da so se po nesreči sprli z žandarji. Ljudje so se v nedeljo zbirali in veselo kričali, pravijo, da so bili tudi nekoliko vinjeni, a žandarji so mislili, da jih hočejo napasti, in so med ljudstvo streljali, tri osebe so bile hudo ranjene, a več le nekaj. Vradno preiskovanje o tem se je začelo. — Z ognjem se ni šaliti.

Tudi na Madjarskem stranke pri konferencah sedé. Pri seji madjarske neodvisne stranke predlagal je Lajoš Moczary, naj se vse napake, kar jih je sedaj ministerstvo zakrivilo, zapišejo v zapisnik. Konferenca je predlog sprejela in trije Madjari so sestavili zapisnik (protokol). Po nazorih neodvisne stranke pregrešila se je vlada v dvojnem oziru in t. j. da je dunajske ministre za svet o hrvaških homatijah vprašala, ko je le za notranje neredé šlo, in drugič, da je imenovala za vladnega komisarja generala, ki je le državnemu vojnemu ministru in nobeni vladí od-

govoren in vrh vsega tega niti ni ogerski podanik. Ta stranka menda bo delala na to, da se bo morala vlada oestro pred državnim zborom zagovarjati zaradi svojega postopanja. Iz tega nekteri sklepajo, da mora nevarnost na Ogorskem že odpravljena biti, kajti sicer bi se pač neodvisna stranka vže iz golega patriotizma vladí ne stavila po robu.

„Egyertertes“-u se dvojé na Rambergovi proklamaciji čudno zdi. Prvič obljuba, da bode madjarska vlada hrvaške težnje prav hitro odstranila, iz česar se lahko sklepa, da je Tisza Rambergu mnogo obljubiti moral; drugič pa Madjare jako boli, da se v celi proklamaciji niti jedenkrat imé „Ogorsko“ ali „krona sv. Stefana“ ne bere. — Vsakdo vé, kje ga čevél žuli.

Sarajevo, 11. sept. Tudi letos se postavijo štiri nove bosanske kompanije, po jedna v Sarajevu, Banjiluki, Doljni Tuzli in Mostaru.

### Vnanje države.

Don Carlos, glava španjskih legitimistov, odpovedal se je odločno francoskemu prestolu ter pravi, da ostane zvest Španiji.

Bismarkov organ „Nordd. Allg. Ztg.“ pravi o priliki poroda v Laksenburgu: „Narodi avstrijske monarhije klanjajo se čestitajoč cesarjevičevemu paru, kakor vedno tudi sedaj najtesneje v veselji in žalosti združeni, ter mu izražajo svoje simpatije, ktere bodo najsrčneje tudi po naši domovini odmevale, kjer smo izvanredno ceno prijateljskih odnosajev z Avstro-Ogorsko čim dalje tim boljše tudi iz osebne strani spoznavati se naučili.“

Iz Pariza, 7. septembra. „Temps“ pravi: Včeraj sta se kitajski poročnik Tseng in minister Callemel-Lacour prav prijazno pomenkovala. Poročnik je podal podlago za pogojtev, ki se zdi ministru pomisleka vredna, sedaj ko je nastalo razmerje po sklenjeni pogodbi v Hue vse drugačno, in ta pogodba zagotavlja francosko pokroviteljstvo nad državo Anam. Podlage pogojitve bi bile sledeče: 1. Vprašanje zaradi Kitajske nadvlade nad Anam naj se prizna v obliki častne pravice, oblika za to se bode še posebno določila. 2. Meje naj se tako ravnavajo, da bode po nekterih krajih neutralna zemlja.

Iz Petrograda, 7. sept. Razglasuje se cesarski ukaz 25. junija, ki določuje, po koliko da štejejo družine pehote in sotnije konjice v državni brambi. Družine bodo imele 43 častnikov in 650—1000 družega možta, a sotnije bodo imele po 3 častnike, 145 drugih mož in 140 konj.

Iz Londona se poroča 1. sept. da so se tudi v Ameriki „fenierji“ zopet jeli z oživiljenjem zarote na Irskem pečati. Podkuril jih je Carrejev morilec O'Donnel, ki je v Ameriko pobegnil. V zadnji polovici avgusta prišlo je že mnogo irskih Amerikancev na Angleško in drugih še pričakujejo. Menda bodo zopet takoj začeli.

Blizo Trapezunta in ob znožji pogorja Kop-Dagh zrojili so zopet vstaši.

## Izvirni dopisi.

Od Drave, 9. sept. Poleg vsega svojega izbranega obsega donášaš, mili „Slovenec“ zadnji čas čedalje vzornejše članke o socialnih sedanjih naših razmerah, kteri bi pač smeli biti predloženi naši liberalni gospódi tudi v veliko-nemških listih; znali bi nemara kaj koristiti. Sicer pa, Bogu bodi potoženo, bodo pozabljeni brez namenjenega hasna, kajti slovenski naš narod na deželi se zlasti gledé materijalizma in brezusmiljenosti proti ubožnejšemu stanu ni pol toliko pregrešil, kakor „olikani“ naseljenec ali protinarodovec v mestu. To nas učé skušnje. Na deželi med svoji najde priprost, dela zmožen ali nezmožen človek-revež, če vže ne povsodi zdatne pomoči, pa vsaj nasveta ali pomilovanja; povsod pa, če poželi, kosec kruha; v mestu pa, kjer s tisočaki kakor z listjem pometajo, je povsod

le odurno sprejet in pregostokrat mu še brez prošnje radi pomagajo skozi vrata. Ubogi, da preubogi zlasti slovenski prosjak, ki ti manjka nemara kak telesni ud ali počutek, pa si zašel v ktero našo veliko-nemško mesto; gorjé ti! Kruh ti bodo dali (če ga sploh po preponižni prošnji kje dobiš) potresen s pepelom in neprenesljivim očitovanjem, in v kozarcu mrzle vode boš okusil rezek pelin. Vbogajme dajati v naših mestih ni več navada, navada pa ni zaradi tega, ker je prebivalstvo zatrdilo svoje sree vsled spon krutega materijalizma, ki ne pozna družega nego samega sebe, in so mu le neizrekljive še zapreke mnogi zadnji čas toliko potrebni državni zakoni. Kdor več plača, ta več velja; kdor lepše oblečen okrog postopa, temu se ljudje bolj odkrivajo. Med delavskim in gosposkim stanom tiči že očitvidno velika pregraja in, — bodimo odkritosrčni, — neka doslej nenavadna mrznja.

Zakaj? Zato ker po prehodu vsega vrednostnega kapitala in zemlje v roke bogatašev delavni stan izgubi res skoro vse, kar mu je za življenje potreba. Kmetje bodo na sedanjih lastnijah kmalo postali le najemniki in vsled znane trdosrčnosti oderuhom plačevali najemščino, da bodo komaj živi pod streho ostali. Obrtniki so zaradi konkurence s kapitalisti, zaradi visokih davkov in enako visokih najemščin prostorov že jako propali, pa bodo polagoma še bolj, kadar deželani vsled siromaštva od njega ne bodo mogli več izdelkov kupovati. Ali sad sedanjega vsegamogočnega liberalnega kapitalizma bo gotovo dozorel, in socializem bo tem toliko jačejše in neodvrljivejše, toliko krutejše in brezobzirnejše proti višjim stanovom postopal, kolikor neusmilenejšé zdaj kapitalizem postopa proti nižjim stanom, in takrat utegne biti gorjé! Pomnila bi naj ona gospóda, ki jo ta stvar zadeva. Brala in premišljevala naj bi take članke ter zlo previdela in ga po moči odvrčala, preden nas kot povodenj zagrne, kadar bode vse javkanje zastoj. Tedaj gospóda pozor — prevrat, krščanski prevrat, preden pride socialistični.

Krems ob Donavi, 9. sept. (Slavnost v spomin kralja Sobieskega.) Včeraj na dan Marije Device vršila se je v bližnjem mestu Tulnu ob Donavi slavnost v spomin dneva 6. sept. 1683, kterege dne in leta so se združile pri tem mestu nemško-vojaške čete s četami hrabrega junaka Sobieskega, kralja poljskega, s kterih močjo je bil rešen Dunaj grozovitih Turkov. Že prejšnji večer bilo je mesto okinčano z vihrajočimi zastavami. 8. sept. ob 5. uri zjutraj zbujala je vojaška godba ljudstvo k svečanosti. Prihrumelo je iz bližnje okolice mnogo sveta k tej slovesnosti, da je bilo težko prostora dobiti v tem sicer precej prostornem mestu. O 9. uri pridrdral je posebni brzovlak iz Dunaja s 300 gosti, med kterimi bila je večina poljskih na Dunaji bivajočih rojakov vsake vrste. Tulnški župan na čelu mestnega zastopa sprejel je poljske rojake prav prijazno in jih spremljal v farno cerkev, kjer se je brala slovesna sv. maša v ta spomin. Potem je razdelil profesor grof Stanislav Tarnowski od njega zloženo spominsko pismo. Popoldne bil je bankeť v hotelu „Zur Donaulände“, pri kterem se niso pogrešale avstrijske pijače, celó tudi poljski „vutki“ prišli so na mizo. Knez Konstantin Czartoriski napil je najprej Njih Veličanstvu Francu Jožefu. Odvetnik dr. Duniecki se je vzdignil in prav srčno zahvalil mestnemu zastopu za prijazni sprejem in podaril mestu za spomin krasno podobo (vhod Sobieskega v



glavno mesto Dunaj), slikano od imenitnega poljskega slikarja Eliasza-ija. Tako je bil v Tulnu menda začetek dvestoletne obletnice „premaga Turka pred Dunajem“. Sledila bodo slovesna obhajanja tega dejanja po vseh avstrijskih mestih in deželah.

## Domače novice.

### Razglas c. kr. deželne vlade kranjske.

Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo je blagovolilo Njega ekselenci gospodu ministerskemu predsedniku premilostivo poslati naslednje Najvišje ročno pismo:

„Ljubi grof Taafe!

Kakor vsi Moje hiše tikajoči se veseli dogodki, napolnil je tudi cesarjeviču nasledniku, dragemu sinu Mojemu, od nebes podeljeni dar hčere srca zvestih narodov Mojih z veseljem in živim sočutjem.

Mnogoštevilne patrijotične in lojalne izjave deželnih zastopov, občin, drugih korporacij, posebno pa tudi obilne ustanove in drugi dobrodelní čini, katerim povod je bil navedeni dogodek, pričali so Mi v največje zadostilo Moje, da se ljubezen in zvesta udanost, katero Jaz in Cesarica vsak čas nahajava v taki srcé povzdigujoči meri, skazuje tudi Mojima otrokoma cesarjeviču nasledniku in cesarjevičini.

Z ginjenim srcem izrekam za to Svojo, cesaričino, cesarjevičevo in cesarjevičino presrčno zahvalo ter Vam naročam, da to takoj vsestransko razglasite.

Na Dunaji, 9. septembra 1883.

Franc Jožef s. r.“

Po visokem naročilu gospoda ministerskega predsednika radostno razglasam to Najvišje ročno pismo.

V Ljubljani, 11. septembra 1883.

C. kr. deželni predsednik:

Andrej baron Winkler s. r.

(Danes je dve sto let), kar so bili Turki izpred Dunaja spodeni in potolčeni. Da Dunaj tega prav krščanskega praznika ne obhaja tako slovesno, kakor bi se spodobilo pomenu njegovemu, krivo je to, da je kapital tam v rokah judov, ki bi bili žaljeni, ako bi se pokazal krščanski značaj tega praznika. Tudi pri nas na Slovenskem se tega praznika marsikje spominjajo, in to iz dobrih krščanskih vzrokov, kajti če bi bili Turki takrat prisvojili si mesto, bili bi mi zdihovali morda še zdaj v kruti turški sužnosti. Zato je ta dan res vreden, da se ga spominja vsak pravi Slovenec in katoličan hvaležno.

(200letnica.) Danes ob 10. uri se je obhajala v tukajšnji stolni cerkvi 200letnica oproščenja Dunaja in ž njim celega našega cesarstva ter zapadnega krščanstva Turkov 12. sept. 1683. Sv. mašo z zahvalno pesmijo je imel s polno azistenco g. stolni prošt Jožef Zupan. Navzoči so bili civilni in vojaški dostojanstveniki in obilno družega vernega ljudstva.

(V sinočni seji mestnega odbora ljubljanskega) je župan naznanil zahvalo cesarjevo in cesarjevičevo ljubljanskemu mestu ter tudi zahvalo bivšega tu vojaškega poveljništva za naglo in dobro vkvartiranje vojakov. Potem so se sprejela z malimi premembami pravila mestne hranilnice, ki se ima osnovati in za katero

treba cesarjevega dovoljenja, ki se ima nemudoma prositi. — Po predlogu gosp. Murnika privoli se v prodajo licealnega poslopja (sedanje gimnazije) naučnemu ministerstvu proti temu, da mesto dobi 12.000 gld. za prvo mestno šolo, ki je bila dozdej v tem poslopji.

(Začetek šol) se bliža, to videti je na trgu pred šolo, kjer je danes pričel se jako živahen somenj za šolske knjige. Kakor je čutiti, dijaki zeló silijo na ljubljansko gimnazijo iz raznih krajev.

(Čebelni somenj) v ponedeljek na Marijnem trgu pred frančiškani je bil jako obilno obiskovan. Ceno medu so nastavili po 17 do 19 gld. stari cent. Ker je pa še mnogo lanskega medu na prodaj po nižji ceni, utegne tudi ta cena pasti; opomin čebelarjem, naj se je ne držé pretrdovratno, da ne bodo imeli škode.

(Prekupovanje na trgu.) Mestno prebivalstvo, posebno manj premožnih stanov, se silno pritožuje o tem, da branjevci in branjevke na trgu vse prekupujejo in potem mnogo dražje prodajajo, ko tisti, ki svoje pridelke s kmetov na prodaj prinašajo. Zlasti velja to o sadji, ker ne moreš nič kupiti od družih ko od branjevcev. Naj bi slavni naš mestni zbor tudi to zeló skelečo zadevo nekoliko natančneje ogledal in kaj na boljše ukrenil, ker če je sploh kaka reč ozira vredna, je gotova ta.

(Vsi slovenski polki), t. j. 17, 47. 7 in 97 so dobili povelje, da odidejo na Hrvaško, kakor poroča „Südost. Post.“ — Kuhnovei so se razdelili po Zagorji preko Sotle v Deženice in Sele.

## Razne reči.

— Cesarjev dar. Za napravo zvonov in prevstrojo župnikovega poslopja v Špitalu pri Motniku na Kranjskem daroval je presvitli cesar iz svojega 200 gl. (Župnijsko poslopje, kakor zvonovi te fare so pa res že vsaj prenovljenja potrebni.)

— Nesreča ali kazen? Od Višnje gore se poroča, da je tam na Mali Šmarn nek znan lovski kračež iz Police šel na lov, puško je imel napeto skrito v grmovji. Ko se prikaže divjad, seže po puško, ktera se pa sproži vánj, da mrtev obleži.

— Židje se kar trumoma na Štajarsko selijo. Osobito po Mariboru in Ptujem že vse mrgoli. Milujemo!

— Državni zakonik. 7. sept. 1883 je izšlo v c. k. dvorni in državni tiskarni XLIII. in XLIV. list državnega zakonika, za sedaj samo v nemškem jeziku. XLIII. list obsega št. 145 ukaz ministra notranjih poslov in poljedelstva dne 3. sept. 1883, kar se tiče tržnega reda za dunajski osrednji živinski somenj. XLIV. list št. 146 obsega cesarski patent dne 2. sept. 1883, s katerim se sklicujejo deželni zbori v Galiciji in Lodomeriji s Krakovim, na Avstrijskem nad Anizo, na Marskem, potem v Trstu in okolico. 7. sept. je bila tudi izdana in razposlana v c. k. dvorni in državni tiskarni italijanska, česka, poljska, rusinska, slovenska, hrvaška in rumunska izdaja l. XXXIV. in XXXVII. drž. zakonika.

— Pismo nošem se je povišala plača na Dunaji, v Pragi, v Brnu, Krakovu, Levovu, Gradcu in Trstu. Cesar so jim podelili z odlokom 15. avgusta začasne doklade v zneskih od 32 do 70 gold. po razmerji dotičnih mest.

— Cesar Franc-Jožefovo zavetišče za mladino. V seji izvršilnega odseka za Franc-Jožefovo zavetišče 10. t. m. je naznanil župan dunajski, da je poleg presvitlega cesarja, ki je daroval graščino W. za to zavetišče in poleg blagodušnega darila prve avstrijske hranilnice, daroval tudi opat pri Šotih dr. Ernst Hauswirth 1000 gold. v ta namen. Mnogo knjig je darovalo tudi oskrbnístvo c. k.

Terezijne akademije. C. k. svetovalec dr. Wachler je poročal o delavnosti odsekov in je povedal, da bode „Länderbank“ dala tiskovin in dr. Arnold je dal železno kaso. Okrajni nadzorniki naj se opozorijo na važnost tega zavetišča. Za službo ravnatelja se je oglasilo 22 kandidatov, ki so se skazali z vrlimi programi, Gojenci naj se ne pečajo toliko s kmetijstvom, marveč z obdelovanjem zemlje za hišne potrebe, naj se vadijo: sadjereje, vrtnarstva, živinoreje in čebelarstva. Magistratni svetovalec Kren je poročal o nameščenju ravnatelja, plača je 1200 gold., prosto stanovanje za-se in družino, 3 kvinkvenije po 200 gold. in po desetletnem službovanju pokojnina, kakor učiteljem. Mag. sv. Peyfus je poročal o denarstvenem stanu. Vitez Goldschmitt je nasvetoval, naj se sestavi opravični red za društvo in za izvršilen odsek. — No, kaj nam povedó te suhoparne novice? Na Dunaji, menda se je tudi drugej ne manjka, je toliko zanemarjene mladine, da je treba za ujo posebnega zavetišča; za kaznilnice mladina ni, med druge šolske otroke pa ne spada, ker je učitelju in učencem za spodtiko. — Napravimo tedaj za njo posebne šole, asile (zavetišča)! To so od nekdanj učitelji nasvetovali, ker zanemarenih otrok niso smeli, a jih še menda sedaj ne smejo kaznovati tako, da bi mlade hudodelce kaj sklelo — skeleča rana se ne more z ostrim zdravilom ozdravljati. — Gosposka se je tedaj, kakor videti, tega vprašanja resno poprijela, svitli cesar so sami o priliki veselega dogodka v preslavni rodovini podarili lepo grajščino, ki ima mnogo pripravnega prostora tam, kjer se ima vnesti to zavetišče. — Kakor se iz poročila vidi, posvetujejo se sedaj ravno o napravah tacega zavetišča, iščejo ravnatelja; dečki v asilu se imajo privaditi obdelovanju zemlje, naj postanejo vrtnarji, sadjerejci, i. t. d. Ako tukaj postavijo pravega moža na pravem mestu, bode vse šlo. Poglavitna stvar je pa tukaj krščanska požrtvovalna ljubezen, ki ne išče toliko samega sebe, kakor blaga in sreče bližnjega. Taka mrzla in trdovratna srea se pridobivajo le z ljubeznijo. Ker nam ni ničesa podrobnega znan, ne moremo o tem kaj več govoriti, le toliko še omenimo, da to, kar sedaj na Dunaji ali na Spodnje-Avstrijskem napravljajo, v Ljubljani že imamo. Kje, kdo je to napravil? To zavetišče najdete sedaj na Spodnjih Poljanah za dečke in deklice. Vse to je osnovalo Vincencijevo društvo, oziroma njegov predsednik preč. gosp. dr. Janez Gogala, kateremu vsestransko pomaga gosp. Laschan, uradnik pri računstvu. Ta dva gospoda vodita še pet let deško zavetišče, dečki hodijo v javne šole, a v zavetišči se za šolski nauk pripravljajo in tam bivajo o prostem času. A sedaj gre ravno za to, da bi dežela izročevala na novo postavljenemu sirotišču tiste dečke, za ktere daje vstanove. — Z ozirom na to je jasno, da taka zavetišča se ponajbolj le tam, kjer so izrastla iz tal krščanskega usmiljenja, sicer se to vse rado prevrže v nečimurno razkazovanje, ki nekaj časa oči na-se vleče, a poslednjič se občinstvo vsega naveliča. — Nam pa ostaja dolžnost, da dejanje takih blagih dobrotnikov po vrednosti cenimo, in po svoji moči gmotno in duševno podpiramo. Na ta način se najbolj rešuje socijalno vprašanje, ljudje, ki se trudijo za zanemarjeno mladino, so največji dobrotniki človeštvu, koliko zlegovo vvarujejo človeško družino, veliko bolj zaslužno je, ako se zleg odvrne, dokler je še majhen; kdor mladega človeka napelje na pravo pot, ta je pravi jnnak.

— Voz kralja Sobieskega, ki mu ga je dunajsko mesto leta 1683 poklonilo, veljal je 3000 zlatov. Po kraljevi smrti prišel je neki njegovi sorodnici iz Gorenje Slezije v roke, kjer ga je pruski general-lajtnant Kleist leta 1742 za časa prve šlezijske vojske vzel ter ga na Pomeransko poslal, kjer so iz njega v neki podružnici — leco naredili, iz ktere se še danes božja beseda oznanuje. Prav dobro se še fina slikarija v zlatu pozna, ravno tako štiri črke J. S. R. P., beli orel, turški turbani in helebarde. Na strešici se bere: „Currus triumphalis Johannis Sobiecki Regis Polonorum, (zmagoslavni voz Ivana Sobieckega, kralja poljskega.)



— Vvaževanje mesa iz Rumunije na Dunaj. Brata Messing hočeta na Rumunski meji v Jekam napraviti veliko klavnico, ktero bi nadzorovali avstrijski vradniki. Tam hočeta klati rumunsko pitano živino, a meso pošiljati na Dunaj. Prosila sta za to dovoljenja pri c. kr. ministerstvu unanjih poslov. — V svoji vlogi govorita o vzroki dragine pri mesu na Dunaji in mislita, da se to ne boče tako hitro zboljšalo, — ker se več mesa hoče nakupiti, kakor se ga na trg postavi. — Ne vemo, ali je to res ali ne, le toliko se spominjamo, da drugi listi pišejo, da se avstrijska pitana živina na Nemško prodaja in da je tam po večih mestih meso ceneje, kakor na Dunaji. No, ako se iz Amerike, da celo iz Avstralije meso v Evropo na trg postavlja, zakaj bi se iz Rumunije na Dunaj ne? — Mislamo, da so tukaj druge stvari vmes.

— Shod zvezdoznancev bode na Dunaji 14., 15. in 17. t. m. Zborovanja bodo v mali dvorani cesarske akademije znanosti. Prišli bodo semkaj zvezdoznanci iz vseh krajev sveta, ne le iz Evrope, marveč tudi iz Afrike in Amerike. Za Dunaj so se odločili za to, ker bode na zvezdarni dogotovljeno do tega časa veliko astronomsko orodje (refraktor), ki lomi svetlobne žarke. Ta refraktor ni le zvezdoznancem važno orodje, marveč vsacemu zanimivo videti. Pri tem shodu bodo navzoči vsi avstrijski vremenoslovci. Pri sejah smejo biti tudi drugi prijatelji znanosti in ved. Pri prvem zborovanju se bodo sprejemali udje na novo vstopivši. Letnine je 15 mark ali 150 za vselej.

— Od Poljakov se nam je marsikaj učit! V Galiciji se je mestni levovski kemik dr. Wasoviez več časa z analizo živeža in družih k temu potrebnih reči pečal in našel v 79 slučajih belo vino le osemkrat nepokvarjeno; v 102 slučajih rudeče in črno vino samo dvakrat nepokvarjeno, v 39 poskusih žganja vse pokvarjeno blago in v 203 poskusih likerja in esencev 109krat dobro blago. Kaj, ko bi tudi po naši deželi mestni fizikus tu pa tam poskušal moko, vino, maslo, zlasti pa pri nekterih pekih v Ljubljani kruh, da ne bodo okopele moke, ki že hudo po plesnjobi diši, med svežo moko mešali in iz nje kruh pekli, od kterega revne ljudi trebuh boli, kajti le reveži tak kruh jedo, ker ga cenó kupijo. Sicer je pa tak kruh vže po plesnjevem duhu in okusu na prvi grizljaj spoznati.

— Roparski napad na ekspresni vlak španjsko-francoski vršil se je 17. avgusta na progi med Mollet-om in Montmelom. Tedaj bilo je to že zdavnaj, a naj služi v izglede, kaj si hudobija vse upa. Preden je vlak Mollet zapustil, vstopili so štirje roparji v mornarskih uniformah vkupej, kjer je bila straža civilne garde, ki vlak spremlja. Na progi, ko je vlak z besno hitrostjo proti Montmelo drčal, napadli so ti štirje mornarji civilne gardiste in jih pomorili. V tistem času zapazi pa peljač od daleč znamenje, naj vstavi. Vlak postoji in v trenutku vsuje se kakih dvajset do ušes oboroženih roparjev čez vlak in popotnike, 70 do 80, do čistega spraznijo. Vzeli so jim menda okoli 30.000 do 32.000 mark gotovine, mnogo zlatnine in srebernine, kakor ur, verižice, prstanov i. t. d. Ko so roparji svoje delo dokončali, so se priporočili in vlak se je z večino popotnikov dalje odpeljal, in dve uri zakasnjeno v granično postajo Pont Bon prižvižgal.

— V Etrietatu ob morji dogodilo se je meseca avgusta nekaj žalostnega s smešnim koncem. Iz suhega jel je veter pritiskati in morje dvigalo se je valovito; vsak, kdor je hotel med valove, moral si je opasati vrvice okoli života, ktero je eden kopeljašev (Bademeister) v roci obdržal. Bogat Amerikanec pa tega neče. Kopeljaši mu s silo vrv okoli života vržejo, Amerikanec pa jo, jedva v vodi, vže odveže in brez nje v razburjene valove plava. Ali ni dolgo trajalo, kar so ga srditi valovi pograbili in neusmiljeno drug drugemu v peneče naročje metali. Revež kliče iz celega grla na pomoč, ali kdo se bo v divje morje v smrtno nevarnost podajal! Slednjič si vendar le nekaj pogumnih kopeljašev vrvico opase in hajdi — ponj. Rešili so ga in srečno na suho spravili.

toda joj mene — kakor na migljaj, planili so vsi kopeljaši čez Amerikanca in ga tako pretepli, kolikor je le držati zamogel. Mu pač ni škodovalo, kajti za poredne otroke je šiba najbolje zdravilo. („Tribüne“.)

K temu naj dostavljamo domač izgled. V St. V. je potreboval gospodar krovea. Imel je ženo prav tiho in delalno, a posebno duhovita ni bila, kar pa ni branilo, da sta se prav lepo porazumljevala. Enkrat mož naprosi krovea, ki pride in svoje delo izvršuje, mož mu pa pridno zraven streže. Nesreča pa, pravijo, ni nikoli ugnana: Mož zgreši prave stopinje in pade na tla. Prva nesreča; druga ne manjša je bila, da je ravno žena na pragu stala. Ne veliko pomišljeva se zgrabi prvo preklo, ki je pri rokah, ter začne moža ž njo odevati. Krovec zavpije nad njo: „Neža, ali si obnorela, ali kaj ti je?“ „E vidite, mu priprosto odgovarja, saj ga nisem prehudo, malo je pa le zaslužil, če ne bi se še navadil in bi bil potem zmirom na tleh.“ No, dobila sta jih oba; moramo pa pripoznati, da Amerikanec jih je bolj pošteno zaslužil.

## Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 12. sept. „Wiener Zeitung“ razglša celo vrsto Najvišjih odlikovanj za cesarjevim potovanjem; med drugimi postal je knezoškof Stepišnik tajni svetnik, knezoškofa Zwerger in Pogačar dobila sta veliki križ Franc-Jozefovega reda, deželni glavar Kaiserfeld poveljniški križ Leopoldovega reda, deželni glavar grof Thurn red železne krone II. vrste, graški župan Kienzel in Cistercijski opat Knödel komturni križ Franc-Jozefovega reda, dež. glavarja namestnik Neupauer baronski stan; razen tega je še dobilo odlikovanja veliko privatnih oseb po Štajarskem in Kranjskem.

O dvestoletnici je ob 10 dopoludne služil sv. mašo dunajski knezoškof v Štefanski cerkvi v navzočnosti cesarjevi, vseh cerkvenih knezov Cislajtanije, ministrov in mestnega svetovalstva. Cesar sprejeli so ob 11. uri dopoludne cerkvene kneze pod vodstvom Ganglbauerjevem k avdijenci.

Vloženje vrhovnega kamna dunajskega magistrata vršilo se je po cesarji slovesno. Ob 10. uri pričel se je nastop društev z zastavami, veteranov v paradi, ki so se nastavili ob sredni strani posvetovališča, vojaki in redarji mejili so prostor. Ljudstva v gnječi, vse krasno okinčano.

Ob 11. uri so začeli povabljeni prihajati, ki so se brž vsak na svoje mesto podali. Veličasten je bil pogled slavnostne dvorane. Dragocena pogrinjala so bila po tleh, enake preproge ob oknih. Prostor za presvitl. cesarja ves z zlatim brokatom prevlečen. Nadvojvode in ministri, ki so prej prišli, so cesarja v ljudski dvorani pričakovali. Spremljani od župana in španjskega kralja so vstopili cesar v slavnostno dvorano med burnimi „hoch“-klici. Godba je intonirala narodno himno.

Tikoma za cesarjem je šel cesarjevič, vsi nadvojvode in ministri.

Cesar so bili sprejeti pri glavnih vratih od župana, stavbene komisije in stavbenega nadsvetovalca Schmidta ter spremljani v slavnostno dvorano. Tu je imel župan nagovor na presvitlega

ecesarja. Izrekal je največo zahvalo za pohod, potem patrijotična čustva vladarski hiši in Avstriji. Priporočal prestolno mesto cesarskemu varstvu in milosti.

Cesar so odgovorili: „Ko sem pred 10 leti položil temeljni kamen temu poslopju, izrekel sem zaupljivo nado, da bo z Božjo previdnostjo sozidalo se tu delo, ki bo prestolici na čast in vsemu prebivalstvu prineslo korist in blagor; danes je dokončano delo, ki bo krasen spomenik domače umestnosti. „Potem so cesar omenili najhujše sile za Dunaj pred 200 leti, zmage krščanstva, izrazili veselje o povspelu mesta, ki slavi umetnost in učenost. — Na to so cesar podpisali pismo o položnji vrhovnega kamna, za Njimi cesarjevič Rudolf, nadvojvode in ministri. Med vriskanjem slavnostnih gostov in pred posvetovališčem nastavljenih društev podali so se cesar k otvorjenju zgodovinske razstave, ktero so nadrobno ogledali.

Zagreb, 12. sept. Prebivalstvo sel med Glinu in Petrinjem vzpelo se je z vso silo proti premožnejšim posestnikom; treba je bilo tje poslati vojakov.

## Eksekutivne dražbe.

14. sept. 1. e. dzb. Ive Horvat iz Bubnarce, 1100 gl. — Relicitačija pos. Martina Ogulin iz Hriba. Metlika. — 1. e. dzb. Janez Robi iz Kamnika, 2255 gl. Vrhnika. — Relicitačija pos. Ane Kastelic iz Gabrove št. 35. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Ivo Kočevar iz Čuril, 1510 gl. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Juri Nemanič iz Rozalnice, 1425 gl. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Marko Vukšinič iz Rozalnice, 1520 gl. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Janez Dorniš iz Paku, 1975 gl. Vrhnika. — 1. e. dzb. Janez Sotlar iz Klanca, 2367 gl. Litija.

15. sept. 3. e. dzb. pos. Jakob Švigelj iz Dolenje vasi. Logatec. — 3. e. dzb. pos. Helena Zgone iz Topol, 1860 gl. Lož. — 1. e. dzb. Jože Zaverl iz Rakovnika, 400 gl. Ljubljana. — 1. e. dzb. pos. Peter Gvardijančič iz Planine št. 10, 1520 gl. Vipava. — 1. e. dzb. pos. Jožef Koren iz Nadlesk, 1420 gl. Lož. — 1. e. dzb. pos. Matija Glavič iz Dalne vasi, 1242. Ljubljana.

## Dunajska borza.

11. septembra.

|                                          |                    |
|------------------------------------------|--------------------|
| Papirna renta po 100 gl.                 | 78 gl. 05 kr.      |
| Sreberna                                 | 78 " 40 "          |
| 4% avstr. zlat. renta, davka prosta      | 99 " 30 "          |
| Papirna renta, davka prosta              | 92 " 85 "          |
| Ogerska zlat. renta 6%                   | 118 " 95 "         |
| " " 4%                                   | 86 " 75 "          |
| " " papirna renta 5%                     | 85 " 40 "          |
| Kreditne akeije                          | 160 gl. 289 " 80 " |
| Akeije anglo-avstr. banke                | 120 gl. 107 " 25 " |
| " avstr.-ogerske banke                   | 833 " — "          |
| " Länderbauke                            | 104 " 25 "         |
| " avst.-og. Lloyd v Trstu                | 645 " — "          |
| " državne železnice                      | 320 " 25 "         |
| Tramway-društva velj. 170 gl.            | 230 " — "          |
| Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice | 107 " 40 "         |
| " Ferdinandove sev.                      | 104 " 75 "         |
| 4% državne srečke iz l. 1854             | 250 gl. 120 " 25 " |
| 4% " " 1860                              | 500 " 133 " 25 "   |
| Državne srečke iz l. 1864                | 100 " 167 " 50 "   |
| " " 1864                                 | 50 " 166 " 75 "    |
| Kreditne srečke                          | 100 " 168 " 50 "   |
| Ljubljanske srečke                       | 20 " 23 " — "      |
| Rudolfove srečke                         | 10 " — " — "       |
| 5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.   | 104 " 25 "         |
| London                                   | 120 " 05 "         |
| Srebro                                   | — " — "            |
| Ces. cekini                              | 5 " 67 "           |
| Francoski napoleond.                     | 9 " 51 "           |
| Nemške marke                             | 58 " 50 "          |

## Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 9 gl. 40 kr., — domača 8 gl. 75 kr. — Rž 5 gl. 60 kr. — Ječmen 4 gl. 45 kr. — Ajda 5 gl. 20 kr. — Proso 5 gl. 50 kr. — Tursica 5 gl. 40 kr. — Oves 3 gl. — kr.

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.